

NOVA DOBA

Študijska knjižica

dolž. iztis

Ljubljana

Stane letno 60 Din, mesečno 5 Din, za inozemstvo 240 Din.
Oglas za min višine stolpca 50 p. Reklame med tekstom 70 p.
Posamezna številka stane 1 Din.

Izhaja
vsak torek, četrtek in soboto.

Uredništvo: Strossmajerjeva ul. št. 1, I. nadst., Telef. 53.
Upravništvo: Strossmajerjeva ul. št. 1, pritličje. Telef. 65.
Račun kr. poštnege čekovnega urada št. 10.066.

Obrtnikom za 1923.

Tekom letošnjega leta poteče 30 let odkar je bila ustanovljena danes najstarejša obrtniška društvena organizacija, »Občeslovensko obrtno društvo«. V našem lepem Celju, tej zibelki naših največjih, narodnokulturnih in gospodarskih institucij, je nastalo tudi to društvo v letih najhujšega zatiranja domorodnega obrtništva. Na podlagi svojih pravil, po katerih spadajo vse slovenske pokrajine v društven delokrog, so se naši obrtniki prvi razurili po vseh važnejših obrtniških centrih in budili med domačim rokodelstvom in trgovstvom, v številni delavstvo, samozavest, ponos in ljubezen do obrta. Občeslovensko obrtno društvo je dajalo dober vzhled, pobudo in prvo šolo vsem onim tuenstrašenim organizatorjem, ki so tekom zadnjih desetletij nastopali med obrtništvom na Štajerskem, Kranjskem, Primorju kot propovedniki boljše bodočnosti in družili krog sebe najzavetnejše stanovske tovariše, ki tvorijo še danes kader naših odličnih bojnikov za pravice obrtništva. Društvo je v pravičnem pomenu besede matica mnogoštevilnih delavnih obrtniških organizacij, s katerimi je danes posejana naša pokrajina.

Težki so bili časi, v katerih je Občeslovensko obrtno društvo vršilo svojo veliko nalogo. S skromnimi sredstvi in z občudovanja vredno požrtvovalnostjo svojih idealnih voditeljev je premagalo vse ovire, vsikdar pa bdeče stalo na braniku za obrtniške interese. Čudoviten razvoj društva v kratkih letih svobode je najboljši dokaz za ogromne težkoče, s katerimi se je imelo boriti poprej, ko v desetletjih ni moglo izvršiti velikega dela, kot ga je po osvoboditvi z uspehom izvršilo v par letih. Ne mislimo naštevati uspehov društvenega dela. Zadnja leta najvažnejšega dela so pred vami. Vi sami ste pričeli o neobčutnosti k vstajenju, k prenovljenju, ko je sklicalo na velike shode obrtnike cele države, sodelovalo mnogokrat z uspehom pri najvažnejših socialnih in finančnih zakonih in energično nastopalo proti kršiteljem obrtniških pravic. Vse to delo se vrši še danes pred vašimi očmi. Omenjamo to le v dokaz, da je delo društva bilo skoz in skoz nesebično.

Vesti o Brežicah v letih 1848-1850.

Revolucionarno leto 1848 je med drugim prineslo Narodne Straže, ki so imele nalogo, skrbeti za red in mir, faktično pa so največje bile gola parada kakor kakšni veteranci. V Podčetrčku je Narodna Straža nastala prej nego v Brežicah. Mož, ki je o paradi Narodne Straže v Podčetrčku poročal v nekem graškem listu, je obenem kakor v izpodbudo pisal: »Ob auch recht bald die hiederen Bewohner eines südlicher gelegenen niedlichen Städtchens in Untersteiermark, volkstümlicher als bisher geleitet, sich zur Volkswehr einen und an den herrlichen Geschenken der Konstitution tatsächlich aufrichtig Anteil nehmen?« Pisal je to pač Luka Rotar, ki je potem res postal poveljnik Narodne Straže v Brežicah; bil je »Hauptmann«, pod seboj je imel 2 lajuanta, enega Ober- in 6 Unterführerjev, 2 tamburja in 78 gardistov. (Morda je ta mož isti Rotar, ki je v »Celjskih Slov. Novinah« 6. XII. 1848 zagovarjal napredno smer tega časopisa).

Hrvatska »svoboda« onega leta je odjeknila tudi v štajerskih in kranjskih okrajih. Carinska meja, ki je Hrvatsko ločila od sosednjih pokrajin, je kmotom nagajala; tobak in sol sta vredna

no, splošno, v korist obrtniškega stanu kot takemu brez ozira na članstvo ali strankarsko pripadnost. Iz tega dejstva izvajamo dolžnost za vse obrtništvo, da sodeluje na primerni proslavi letošnjega jubileja. Ne samo člani društva, obrtništvo cele Slovenije ima vzrok veseliti se sadov 30-letnega dela. Letošnji jubilej nas mora zbrati vse, ki nam je mar procvit obrtništva, da si na podlagi obračuna o 30-letnem delu razporedimo delo v bodočnosti, katerega je še silno mnogo. Vam obrtnikom iz Celja in okolice pa velja posebej naš poziv: Vaša dolžnost je, da sodelujete na primerni proslavi jubileja naše najstarejše stanovske organizacije. Ta proslava bo tem častnejša, v čem lepši miči se bo pokazala vaša stanovska zavednost. **Zatoraj vsi do zadnjega v društvo!** — Kdor naš je, delaj z nami! — V Celju, dne 15. januarja 1923. Občeslovensko obrtno društvo v Celju. Predsednik: Ivan Rebek.

Preveč dobrega.

Sedaj, ko se je poleglet vinar svetovne vojne, stremimo za ozdravljenjem ran, ki jih je vsekala tako na gospodarskem polju, kakor tudi v socialnem in moralnem življenju. Kakor no vsakem moralnem in gospodarskem potrebi se tudi danes pojavlja vse polno novih idej, ki hočejo z različnimi reformami popraviti ali na novo zgraditi, kar se je zrušilo, oziroma kar ne odgovarja več času. Najbolj živahno gibanje se jo začelo seveda tam, kjer je pričakovati najzanesljivejšega uspeha, kjer se polaga temelj vsemu napredku, namreč v šolstvu. Vselej pa se poleg dobrih in koristnih misli porajajo tudi slabe, ki na prvi pogled obljubljajo bogve kaj, a imajo za posledico ravno nasprotno, kakor so hotele doseči. Treba je torej skrbno preudariti predno se česa novega loti, kajti eksperimenti so posebno v šolskem delu silno dragi, ako se končajo z negativnim rezultatom.

Mislím namreč na osnovno šolstvo pri nas v Sloveniji. Odkar smo svobodni, naravnost dežuje različnih naredb in odlokov od naših šolskih oblasti, ki bi rade kar čez noč vse preuredile in napravile iz ljudskih šol nekatere univerze v miniaturi, da bi po dokončani šolski dobi odpuščale že gotove kinetovalce in

da človek dvigne šrango. Kmetije brežiškega, kostanjeviškega, krškega in sevniškega okraja so pošiljali v Zagreb petičije z več tisoč podpisi ter prosili, da se njih kraji združijo s Hrvatsko. Maja 1848 so se v Dobovi pogajali s Hrvati o zedinjenju in o ukinitvenju carinske meje. Neki strgar Jak Obhodnik je v imenu zasotelskih Slovencev Jelačića jemal v zaščito proti očitkom reakcionarstva (Celjske Slov. Nov. 8. nov. 1848).

Ko se je spomladi 1849 videlo, da se v državi pripravlja reakcija, so se kmetje zbalili za — agrarno reformo in so »v Brežicah komisarija v Savi namakali«.

Nacionalno je ljudstvo bilo prav malo zavedno. Neki brežiški duhovnik — bil je to morda dekan Mihael Pekl, Slomškov prijatelj — je izrekel željo, da bi se ob nedeljah in praznikih tudi pri pozni božji službi, ki jo posečajo samo Slovenci, pelo slovenski mesto nemški. Toda to je meščane tako razburilo, da bi duhovniku skoro razbili šipe. L. 1850 pa je okrajni glavar — bil je to oče poznejšega mariborskega advokata Dominikuš — kratkoma ukazal slovensko petje (kloštrska cerkev bi potem postala »deutsche Kirche«).

Nacionalno-liberalno gibanje l. 1848 je avstrijskim nemškim birokratom zapretilo, da bi se morali izkazati z izpri-

gospodnje ter rokodelce, ki naj bi poleg materinščine obvladali tudi jezike sosedov in razum tega pa naj bi bili uvedeni v razumevanje raznih umetnosti, kakor slikarstva in glasbe. Zahteve, ki se stavijo danes osnovni šoli, so nedvomno pretirane, katerim ne morejo zadostiti v polni meri niti najboljši šole v krajih z dobrimi socialnimi razmerami, kaj šele druge, ki so v tem oziru mnogo na slabšem. Ne varajmo sami sebe, češ, saj se da vse doseči, pa poglejmo rezultate takšnega nervoznega hlastanja, h kateremu silijo učitelja sedanje zahteve. Na videz večkrat blesteči uspehi, toda pri veliki večini učencev viši vse v zraku in v nekaj tednih se zruši in razblini, ker ni bilo časa, da bi se snov utrdila in postala trajna last učenceva. O tem pričajo pougovne pritožbe srednjih in meščanskih šol, ki, in sicer ne čisto po krivici, valijo krivdo slabih učnih uspehov na osnovne šole.

Največji greh se je napravil z uvedbo treh jezikov v osnovno šolo. Mislim, da je ni države na svetu, kjer bi se v ljudski šoli poučevala poleg materinščine še dva druga jezika. Kako naj otrok v 3. ali 4. šolskem letu, ko so njegove duševne zmoglosti še zelo šibke, ko mu dela mnogokrat še domača govornica preglavice, s pridom sledi trem jezikom, jih razlikuje in si jih zapomni. Seveda se najdejo izjeme, a te vendar niso merodajne in še teh Mezzofantijev in Čopov je malo.

Kar se tiče pouka srbo-hrvatskega jezika, je gotovo potreben v svrhu bližnjega spoznavanja z našimi južnimi brati. Toda 3. šolsko leto je za to vsekakor prerano. Perfektnega znanja se v osnovni šoli ne bo doseglo, toliko pa, kolikor je potrebno za medsebojno spoznavanje, se lahko priuči v zadnjih dveh šolskih letih. Pa se bo kdo oglašil, češ, da tako naziranje ni jugoslovansko in da zapostavlja važnost tega predmeta, ki naj nas hitro privede do notranjega ujedinitvenja. Toda bodimo iskreni! S samim znanjem jezika — ako bi se dalo to sploh doseči — ne bomo vcepili v dušo in srce otrokovo obenem tudi še ljubezen do našega celokupnega naroda in domovine, ampak s preoblaganjem povzročimo prej nasprotno, zlasti ker dajemo s tem različnim sovražnikom ujedinitvenja še več orožja za njihovo razdiralno delo, ki imajo spričo današnje-

čevalom nekega znanja narodnih jezikov. In mnogi so polagali obupne »izpite«. Iz Brežic se je oktobra 1849 poročalo v ljubljanski Sloveniji, da si uradniki naenkrat iščejo izpričeval v G.(radcu) in v C.(elju), »v Brežicah pa da se take svedočebe... celo v štacuni pri g. D. Dobijo«. Ta »D.« je bil trgovec in župan v Brežicah.

Seveda je vsa stvar le pesek v oči; seveda so pa nemški uradniki delali ostro razliko med slovenščino in »ilirščino« (srbohrvaščino) ter so odklanjali hrvatske dopise iz Zagreba; vračali so jih nerešene s pripombo, da sprejemajo le nemške dopise. Zagrebska vlada se je radi tega v Gradcu pritožila in Slovenci so v njenem odločnem nastopu čutili podporo za sebe.

Okrajni glavar Dominikuš je bil pripravljen, Slovincem uradno dopisovati slovenski, ali ljudstvo brežiškega okraja slovenskih dopisov — ni maralo.

Končno naj še omenim, da se je v Brežicah l. 1850 osnovala nekakšna javna knjižnica (Celjska Čbela, 68).

F. I. Gost.

*Stvarno je ta dopis popravljaj celjski profesor Konšek v »Celjskih Slov. Novinah« (13. X. 1849).

ga razpoloženja našega ljudstva precej lahek posel. Prej moramo s pomočjo mile domače govornice izravnati iz sre našega zapeljanega naroda mržnjo in sovraštvo do srbskega plemena, katero še danes netižno lahkovernemu ljudstvu zvesti službe nekdanjih tlačiteljev. Ko bo vzplapolala prava ljubezen do ožje rodne grude, potem bo našla odprta srca tudi ideja jugoslovanska in šele tedaj bodo pripravljena tla za jezikovno ujedinitvenje.

Zalosten dokaz, kako nam še tiči v mozgu in kosteh naša hlapčevska narava, sramotna dedščina robskih dni, je pa polaganje tolike važnosti na pouk nemščine, ki bi se lahko brez vsake škode odpravila iz slovenskih šol. Ne le, da močno obremenjuje učenca in učitelja, ki morata cepiti svoje duševne sile in trati čas na račun materinščine, je sedaj v svobodni domovini skoro popolnoma izgubila svoj pomen. Tudi čisto praktične potrebe nas ne silijo k učenju nemščine. Današnji gospodarski položaj v nemških državah pač malokoga mika čez mejo, a v bodočnosti, ko se pri nas razmere uredijo, bo doma za vse dosti kruha. Onim pa, ki imajo kot uradniki in trgovci opravka v inozemstvu, nudijo srednje in strokovne šole prilike dovolj, da se priuče tujim jezikom. Če bi se hoteli v jezikovnem pouku dosledno ozirati na svoje sosede, kakor se argumentira upravičenost in potreba nemščine, potem bi morali uvesti še italijansčino in madžarsčino. Zakaj pa na primer Avstrija, ki je nedvomno mnogo bolj odvisna od svojih sosedov nego mi, ne uvede v ljudske šole češkega, slovenskega, italijanskega ali madžarskega jezika? Zato, ker tam vedo, da bi bila to velika coklja pri pouku, ker poznajo važnost materinščine, ki je podlaga vsaki izobrazbi, zato ker ljubijo in se s ponosom in dosledno poslužujejo le svojega jezika. Posnemajmo vendar tudi vrline drugih narodov in uvažujemo v prvi vrsti svoj slovenski jezik, da bo končno izginila med nami sramotna navada, da v lastnem domu — česar ni najti nikjer drugod — iz golega hlapčevstva strežemo tujcu, zakletemu sovražniku, v njegovem jeziku. S tem si ne pridobimo njegove naklonjenosti, ampak vzbujamo le zaničevanje.

V želji, ustreči vsem mogočim potrebam praktičnega življenja, pozabljaj osnovna šola na pravi namen in smoter, namreč vzgojo. V naglem hlastanju naprej in vedno naprej, se mora pri tej obilici predmetov zelo zanemarjati vzgojno stran pouka, posebno pa aktivno sodelovanje učencev. Koliko vzgojnih momentov prezre učitelj, oziroma jih ne more izkoristiti, ker mu nedostaja časa. In s tem se vedno bolj oddaljujemo od ideala, za katerim naj stremi vsaka šola sploh, namreč, vzgojiti »rod bistrih glav, pridnih rok in usmiljenih src«. Bodi nam vzgoja prvo, kar se pa tiče materialne plati, držimo se zlate sredine in načela: rajše manj, pa tisto dobro in temeljito. Zlasti pa posvečajmo posebno pažnjo materinščini, edini solidni podlagi napredka in omike.

Politične vesti.

Beganje napredne inteligence. Začelo se je sistematično beganje naših demokratskih volilcev v tem smislu, da je škoda demokratskih glasov, ki bodo oddani listi dr. Kukovca, ki itak ne bo dosegla količnika! Gospodo, ki se s takim mislimi tolaži, prosimo da le naj še nekoliko potrpi, stvari bi bilo gotovo bolj služeno, ko bi naperila svoje moči proti klerikalcem, s katerimi pravi, da bje na Slovenskem odločilni boj. Naša demo-

Kam greš v soboto?
27. januarja 1923 ob 8. uri zvečer

Greš v gostilno
(Za kresijo) gosp.

Janžeka na domačo veselico!

Igra priljubljena godba.

Vstopnina 5 Din.

Kupujem svinec
(star—odpadki)
Janko BOVHA,
Celje.

Odda se
meblirana soba
s 1. februarjem boljsemu, treznemu gospodu. Naslov v upravi lista. 109 1

Hiša
na prodaj!
obstoječa iz 4 stanovanj, električna razsvetljava, pri glavni cesti, 10 minut od mesta Celja. Zraven je ena ali tri njive, kakor je kupcu ugodneje ter gospodarsko poslojje. Zelo pripravna za obrtnika. Proda se po ugodni ceni. Več se izve pri Jos. Verbnik, tesarski mojster, Celje-Gaberje štev. 134.

Pozor!
Slavno občinstvo
vključno opozarjam, da sem svojo trgovino popolnoma prenovil in obrat povečal. Najboljše trg. zveze mi kljub dnevno naraščajoči dragini omogočajo nuditi svojim cenj. odjemalcem vse vrste špecerijskega blaga najboljše kakovosti po najnižjih cenah. Za mnogobrojni obisk se vključno priporočam

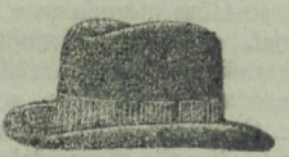
Franc Pečnik Celje
trgovina s špecerijskim, kolonijalnim blagom in deželnimi pridelki.

Proda se malo posestvo
tik farne cerkve, obstoječe iz 2 zidanih hiš, gospodarskega poslojja, velikega sadnega vrta, 3 njiv, travnikov in gozda. Pripravno je za vsako obrt, 1/4 ure oddaljeno od postaje Sv. Peter v Sav. dolini. V hiši je bila mnogo let trgovina in gostilna ter je pripravna tudi za pekarno, ker v okolici enaka ne obstoji. Proda se tudi sama hiša z električno napeljavo in vrt. — Natančnejša pojasnila daje samo osebno **Franjo Korun** St. Jurij ob Taboru.

SALAME
prve vrste nova reba povsem zrela **se dobiva povsod!**
I. bro. tvornica salam, suhega mesa in masti **M. Gavrilović sinovi, d. d. Petrinja.**

Klobuke
kakor tudi moško, žensko in otroško konfekcijo, razno perilo, pieteno in modno blago, kupite v velikanski izbiri in po najnižjih cenah samo v veletrgovini **R. Stermecki, Celje.**

Proda se lepo kmečko posestvo
tik železniške postaje Grobelno v izmeri 9 ha 77/2 arov. Posestvo sestoji iz 4 lepih gozdov, 6 velikih njiv, drugo sadonosni ki in travniki, redi se lahko 5 glav živine. Hiša je zidana z opeko krita, zidani hlevi za 10 glav živine in 5 svinjakov, vse v porabnem stanju. Ceno in druge podrobnosti se izve pri I. Pavlič, Oplotnica. 111 2-1

Razširjajte „Novo Dobo“!

Sušilnico za hmelj
še prav malo rabljeno (srednje velikosti) **prodam** po zelo ugodni ceni. 85 4-2
Graščina Gutenbichel, Sostanj.
V soboto, dne 27. januarja ob 11 uri se proda po javni dražbi na celjski postaji približno 1 vagon suhih kostanjevih drv. Interesentom je ob uradnih urah blago 106 1 na ogled. Postajenačelnik.

Grande Patria Casino Liqueure surfine

Največje, domača elektrotehnično podjetje:
ELIN družba za elektrotehnično industrijo d. z o. z.
Elin gradi električne centrale in omrežja; Elin proizvaja in dobavlja vse električne stroje in elektrotehnične aparate in izdelke; Elin projektira brezplačno vse naprave in obrate, ki so v zvezi z elektriko. 1321 25-17
Tehnične pisarne in zaloge: Ljubljana, Dunajska cesta, Palača Ljublj. kreditne banke. Maribor, Vetrinjska ul. 11.

Kože divjih živali Kože
v mali in veliki množini kupujem skozi celo leto
Kunjeve vidrove dehurjeve lisčije jazbecove medvedje volčje
jelenove kožje (Gams) srnine prašičje janičkove, bele, črne dlake
ovčje, bele, črne dlake mačje, divje zanjčje, divje domače itd.
krtove voluharjeve veвериčne podlasične polhove brčkove itd.
D. Zdravič trgovina s kuznjem Ljubljana Sv. Florijana ulica štev. 9

Rupi se par dobrih konjev
za vsako uporabo. Istotam se sprejme priden in zvest hlapec. **J. Kirbisch, Celje**

Uradništvo davčnega urada v Celju javlja s tem žalostno vest, da je njihov blag tovariš gospod **Franc Stiplovšek** višji davčni upravitelj v Celju preminul dne 20. januarja 1923 ob 9. uri zvečer. Pogreb se vrši v torek, dne 23. tm. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti Zavodna 44, na okoliško pokopališče.
Davčno oblastvo v Celju. **Davčni urad**

Vino v buteljkah od **„Dinarija“ Ptuj**
se dobi po originalnih cenah:
ljutomerski „Rizling“
ljutomerski „Gomila“
ljutomerski „Traminec“
v špecerijski in delikatesni trgovini **KARL LOIBNER, Celje.** 97 2-2

SLAVENSKA BANKA D./D. PODRUŽNICA CELJE
Ljubljana Zagreb Beograd
Stariji vlog Kapital in rezerve K 1,000,000.000— K 200,000.000—
VLOGE 5 1/2 % DNEVNO
vezane 30 dni
VEČJE DALJE VEZANE VLOGE PO DOGOVORU
BEVIZE NAKAZILA VALUTE AKREDITIVI